

Docents de Religió, entre la incertesa i l'esperança

**El perquè de les festes que celebrem
i els valors de l'espiritualitat que el coneixement
de les religions aporta**

MCS Arquebisbat de Tarragona

La formació integral de l'alumne engloba l'assignatura de Religió.

MARTA FÀBREGAS
«Molts alumnes mostren interès, curiositat i m'aturen pel passadís per fer-me preguntes sobre Religió»

En una societat cada cop més diversa, l'escola es girarà d'esquena a parlar de l'islam, de l'hinduisme, del cristianisme? Capacitarem millor el nostre alumnat perquè s'enfronti a la diversitat, sense parlar de les diferents religions a classe? Les institucions educatives han d'ajudar també a respondre tot això.

Amb aquesta idea s'iniciava l'11 de març un simposi organitzat pel sindicat Junts Docents Religió. Al bell espai del monestir de Pedralbes es van trobar una cinquantena de docents de Religió. Volien debatre, exposar idees i, sobretot, escoltar les inquietuds i propostes de companys i companyes en la mateixa situació, impartint cada dia una de les matèries considerades *maries*: la classe de Religió.

Que existeix un gran prejudici envers aquesta assignatura va quedar ben palès, i els docents d'aquesta matèria per descomptat que no ho ignoren. És un prejudici, fins i tot rebuig, «propiciat en bona part pel nacionalcatolicisme i la seva imposició, dura, que va deixar marcada un gruix important de la nostra societat», comentava un dels assistents. «Tot allò no s'ha esborrat encara, ni de bon tros. I per això, a Catalunya, molts pares i avis són contraris a la inscripció dels fills i nets a classe de Religió», tal com afirmen molts docents d'aquesta assignatura. I per això també, en canvi, a les seves classes hi assisteixen ben de gust romanesos, polonesos o llatinoamericans que han viscut sempre la religió com a fonament positiu a les seves vides, com

a força i motivació vitals. Siguin més o menys practicants, el seu context social no ha patit, o si més no, no arrossega un mal record que es transmet, com aquí, de generació en generació.

De la mateixa manera que la natalitat a Catalunya en les darreres dècades s'ha pogut mantenir gràcies en bona part a la immigració, esglésies i classes de Religió s'alimenten de persones arribades d'altres països, sobretot de Llatinoamèrica.

Conèixer per respectar

Per què la creu? Per què el Ramadà? Són preguntes que reben sovint alguns professors de Religió, fins i tot al passadís. «Molts alumnes mostren interès, curiositat i m'aturen pel passadís per fer-me aquestes preguntes.» Ho explica Marta Fàbregas, docent de Religió a Reus i a l'Espluga de Francolí. Ella està ben convençuda que seria bo i tindria acceptació una assignatura de cultura religiosa. «Hi ha molta ignorància sobre el fet religiós, especialment de les religions que no són la nostra, que no coneixem. I trencar la ignorància ens permet empatitzar amb l'altre», argumenta Ferran Piñeiro, docent de Religió catòlica. «Em sento orgullosament professor de Religió catòlica des de fa 35 anys, i em preocupa aquesta ignorància de les religions, en general», diu. I sobre l'empatia que comenta Piñeiro, Marta Fàbregas en dona fe. Entre alguns d'aquests alumnes que l'aturen pel passadís, n'hi ha

El sindicat Junts Docents Religiosos va organitzar un simposi l'11 de març al monestir de Pedralbes.

que li pregunten si va a missa: «M'ho pregunten musulmans que van a resar a la mesquita.» I quan ella els diu que sí que va a missa, la comencen a saludar sempre. L'espiritualitat ha fet de pont entre les dues religions, «és un lligam», com diu Fàbregas.

Ella ha hagut de dir a més d'un alumne «que no pot entrar a la classe que jo faig perquè els seus pares no han signat l'assignació de l'assignatura de Religió».

Els docents de Religió també conviuen, en molts casos, amb una certa hostilitat per part dels mateixos companys mestres i professors, en escoles i instituts, un menyspreu que també pot venir de vegades de la mateixa direcció. «El docent de Religió, pel fet de ser-ho, ja aporta al claustre, i no serien el que són sense nosaltres», afirma Piñeiro. Sí que han de defensar, molt sovint, que a classe de Religió no es fa catequesi. «Ni se'n fa, ni se'n pot fer, que per a aquesta funció ja hi ha les parròquies. La meva funció com a docent és aprofundir en la cultura religiosa.»

El valor del que aporta el docent de Religió i la necessitat d'apujar la seva pròpia autoestima, individualment i socialment, també van ser font de debat en el simposi al monestir de Pedralbes. A la baixa autoestima també contribueix la inseguretats laboral, no saber si el curs vinent la direcció del centre decidirà prescindir de la matèria de Religió, o que no s'hi inscriguin prou alumnes. Segons expliquen alguns docents, de vegades passa que si ja n'hi ha pocs, des de les mateixes direccions es desaconsella als

pares que apuntin els fills a Religió, perquè —els diuen— estaran sols.

Cada anunci de renovació curricular que fa Ensenyament també desperta l'alerta dels docents de Religió, oberts i esperançats amb una assignatura de Cultura de les religions, però al mateix temps, amb la incertesa de si es dibuixaria, així, el paper i l'exclusivitat del docent de Religió catòlica. «Cal anar cap a una formació més integral, sí; la persona és un tot on l'espiritualitat té també el seu lloc», puntualitza Ferran Piñeiro. Però a docents com ell els preocupa que es dibuixi una assignatura més transversal que acabi desdibuixant la Religió com a tal. Un altre docent ho resol així: «Amb l'enorme pluralitat que tenim, socialment, de diferents confessions convivint a Catalunya, el fenomen cultural de les religions, el que han aportat històricament cadascuna d'elles a les societats i el que continuen significat en la comprensió integral de les persones, hauria de ser una matèria com a tal, no ja com a Religió catòlica únicament.»

Per què fem vacances per Setmana Santa?

Manel Torrent és docent de Religió en diferents cursos de Primària. Reparteix la seva jornada lectiva entre quatre escoles públiques de diferents poblacions de la demarcació de Barcelona. Fa quatre anys que el convoquen, des que va arribar del País Valencià, que és on va néixer i es va formar com a professor de Primària amb l'especialitat d'Educació física. Tam-

FERRAN PIÑEIRO
«Em sento orgullosament professor de Religió catòlica des de fa 35 anys, i em preocupa la ignorància religiosa»

MANEL TORRENT
«A classe treballem les festivitats perquè qualsevol alumne que viu a Catalunya fa vacances per Nadal i per Setmana Santa»

bé, però, com a creient practicant, es va voler treure la Declaració Eclesiàstica de Competència Acadèmica (DECA), que és una titulació que atorga la Conferència Episcopal Espanyola per tal de donar classe de Religió a Infantil i Primària o a Secundària, en centres públics i centres concertats de tot Espanya. Perquè, al Manel, impartir classes de Religió era una cosa que l'atreia.

A Catalunya, una de les converses que ha de tenir cada any amb alguns pares és sobre què impartirà a classe. «Els pares em pregunten si resem a l'aula. Trobo que hi ha molt desconeixement», afirma. Però, què els respon ell? «Jo els explico que a classe de Religió expliquem el calendari litúrgic. Treballem les festivitats perquè qualsevol alumne que viu a Catalunya fa vacances per Nadal i per Setmana Santa, per citar els temps més destacats i que tothom coneix. Però, saber què simbolitza cada celebració poden no tenir-ho tan clar si no els ho expliquem des de la religió», precisa el docent. «Fem que tinguin consciència sobre tot això, que res té a veure amb resar ni amb la catequesi», afegeix. A les classes superiors de Primària, el Manel introdueix diverses religions i les similituds que es donen entre elles.

Segons explica aquest docent, al País Valencià a totes les escoles públiques es fa classe de Religió, i, en general, els autòctons tenen més cultura religiosa que el que veig a Catalunya; «com més baixem pel mapa territorial, més arrelades hi ha les tradicions vinculades a la religió. I podem adonar-nos bé d'això veient com

viuen la Setmana Santa encara ara els pobles sobretot d'Andalusia», comenta.

Els resultats del Baròmetre del 2020 sobre la religiositat i sobre la gestió de la seva diversitat, un informe elaborat per l'Àrea d'Enquestes, Estudis i Treballs del CEO, realitzat mitjançant un conveni de col·laboració entre la Direcció general d'Afers Religiosos i el Centre d'Estudis d'Opinió de la Generalitat de Catalunya, mostren una societat molt plural i alhora molt conscient de la importància de disposar de cert coneixement sobre les característiques de les diferents confessions. El 66,9% dels enquestats (1.600 persones de més de 16 anys) consideren que és molt o bastant important disposar d'algun coneixement sobre la diversitat religiosa per tal de comprendre algunes expressions culturals o artístiques o determinades situacions polítiques.

A la pregunta de si «Està vostè totalment a favor, més aviat a favor, més aviat en contra o totalment en contra que el sistema educatiu incorpori una nova assignatura en la qual es doni formació a tots els infants sobre les principals religions del món?», més del 70% dels entrevistats es mostra totalment a favor o més aviat a favor.

1.340 docents de Religió

El Manel viu, com tots els docents de Religió, amb la incertesa de si el proper any tindrà prou alumnes que vulguin fer l'assignatura. Com que els professors que imparteixen Religió pertanyen a una borsa laboral que no és la mateixa que la de la resta de docents, hauria de deixar de fer-la si volgués optar a classes d'altres matèries a Primària o de la seva especialitat, Educació Física. Aquest és un dels inconvenients de qui vol dedicar la seva vida professional a donar classes de Religió. Fins ara cap d'ells no ha pogut ser considerat docent fix perquè no compta amb el mateix reconeixement que la resta de docents. En gran part, per aquest motiu, es van crear alguns sindicats específics, per defensar els drets d'aquest col·lectiu.

A Catalunya hi ha actualment 1.340 docents de Religió. El que està clar és que si a totes les escoles i instituts s'impartís aquesta assignatura, no hi hauria prou docents per a tots els centres. De fet, l'altra gran incògnita és si, entre les properes generacions, hi haurà vocacions a docents de Religió per garantir el relleu generacional dels actuals.

Jornada de Mestres i Professors de Religió de Catalunya

El 15 d'abril Montserrat acollirà la XVII Jornada de Mestres i Professors de Religió de Catalunya, organitzada pel Secretariat Interdiocesà d'Ensenyament de la Religió a Catalunya i la Fundació Escola Cristiana de Catalunya.

Enguany, les temàtiques proposades als participants recullen l'interès per a la promoció del Pacte Educatiu Global del papa Francesc, amb una ponència inaugural a càrrec del P. Enric Puig; el seguiment de les situacions d'aprenentatge i la teologia en el nou currículum de Religió catòlica, amb tallers dirigits per Antonio Roura i Antonio Caño; la prevenció dels maltractaments i abusos a infants i joves, amb un taller dirigit per Raimon Novell; i un ampli ventall de tallers relacionats amb la vida monàstica, la seva espiritualitat i la didàctica en l'art a través de les obres del Museu de Montserrat.